

УДК 658.338

Ткаченко А.М.¹

¹ д-р екон. наук, проф.,

зав. кафедри ПТБД НУ «Запорізька політехніка»

ПРИЧИНИ ТА ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

Поняття банкрутства зазвичай притаманне сучасним ринковим відносинам. Воно характеризує неспроможність підприємства задовольнити

вимоги кредиторів щодо оплати робіт, товарів, послуг, а також забезпечення обов'язкових платежів в бюджет та позабюджетні фонди.

За нормальних умов господарювання акціонери та кредитори сподіваються на винагороду, рівень якої залежить від ступеня прибутковості фірми. Одна з перших ознак руху до банкрутства - спад прибутковості фірми нижче за вартість її капіталу. Може виникнути криза ліквідності і фірма буде в стані «технічної неплатоспроможності» [2, с. 80]. Це явище можна вже розглядати як банкрутство. Зарубіжний досвід показує, що спрогнозувати банкрутство можна за 1,5-2 роки до появи його очевидних ознак. Цілком можливим є виявлення початкових ознак банкрутства через прогнозування «ціни підприємства» на найближчу та довгострокову перспективу.

Зниження прибутковості фірми чи збільшення середньої вартості зобов'язань означає зниження її ціни. Ціна фірми - це приведені до теперішнього часу потоки виплат акціонерам та кредиторам. Як дисконтна ставка використовується середньозважена вартість капіталу [1]. Ціна фірми може впасти нижче за суму зобов'язань кредиторам. Це означає, що акціонерний капітал «зникає». Ось це і є повним банкрутством - банкрутством акціонерів. Ціна фірми може впасти навіть нижче за ліквідаційну вартість активів. Тоді ліквідаційна вартість розглядатиметься як ціна фірми, а ліквідація фірми стає вигіднішою за її експлуатацію. Акціонери в цьому разі втрачають свій капітал.

Причини банкрутства підприємств можуть бути найрізноманітнішими. Беручи загалом, їх можна поділити на дві групи:

- зовнішні, які зазвичай дуже важко врахувати;
- внутрішні, які безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві.

Рух до кризового стану починається в момент виникнення кумулятивного зростання величини відхилення тих чи інших показників, які характеризують стан зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування фірми, від довгострокових тенденцій динаміки цих показників.

Підсумовуючи все вищесказане, можна узагальнити, що банкрутство є наслідком розвитку кризового фінансового стану, коли підприємство проходить шлях від початкової до стійкої неплатоспроможності. Передумовою банкрутства є тривалий нестабільний стан фінансів підприємства, а отже і неефективне їх використання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пожуєва, Т.О. Дослідження ефективності використання основних фондів промислового підприємства / Т.О. Пожуєва, Ю.В. Швець. – 2013. – С. 37-43. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_5_037.pdf (дата звернення: 16.03.2020р)
2. Денисюк, О.Г. Сутність, класифікація та причини виникнення криз у діяльності підприємства / О.Г. Денисюк, О.Ю. Дерев'янку // ВІСНИК ЖДТУ. – 2015. – № 1 (71). – С. 80-88.